

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“,
Dunaj V. Zentagasse 5.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrto leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 23.

V Trstu, 1. decembra 1912.

Leto V.

Vojna in meščansko časopisje.

Kdor misli, da je dolžnost delavstva biti načeloma zoper katerisibodi vojno, se hudo moti. Vsaj po mnenju nacionalističnega časopisja seveda. Pobijanje, roparstvo in klanje ni bilo še nikdar s tako slastjo proslavljeno kakor v zadnjem času. Meščansko časopisje kar mrgoli slavošpevov armadam in raznim vojnim junakom. Vsak nacionalistični mazač se čuti dolžan napolniti cele predale listov z neslanimi napadi na one, ki vkljub splošni vojni omamljenosti in pijanosti dvomijo o koristi in lepoti takega klanja. Nekateri nacionalistični listi so skušali opravičiti vojno celo iz stališča delavskih interesov. Nočemo oblagodariti čitatelje z navedbo argumentov, ki so služili tem listom, da dokažejo blagodejnost in korist vojne z ozirom na interese delavstva. Opravičuje se zato potrebo vojaštva in kanonov. Trdi se, da je armada podlaga državi in ljudskemu gospodarstvu. Nekaterim nacionalističnim modrija nom se zdaj nenadoma zdi, da se je letos pravzaprav še vse premalo milijonov zahtevalo v vojaške svrhe. Nacionalistična neumnost in militaristična blaznost je prekipela do vrhunca. Sreča, da je na tem svetu vrsta ljudi, ki ima v takih stvarih vse drugačne pojme. Vrsti teh ljudi pripadajo n. pr. tudi naši železničarji. Če gredo nazori železniških uslužbencev navskriž z nazori novopečenih nacionalističnih militaristov, se ni prav nič čuditi. Interesi železniškega osebja so bili doslej vse preveč zapostavljeni interesom militarizma. Denarja v svrhu zboljšanja razmer železničarjev ni nikdar v državni blagajni; ne manjka ga pa, ko ga zahteva vojaštvo ali marina. Postopanje vlade o priliki 17-milijonskega predloga sohr. Tomschika nas v tem oziru nekaj uči. Vlada se drži stališča, da je predvsem ugoditi zahtevam militarizma. Čez tega se ne gre. Kaj če železničarji stradajo in njih družinam primanjkuje vse potrebno? Kanone in puške potrebuje država in vedno večje število vojaštva. Taki so temeljni nazori oficelne politike. Posledice take politike pa ne občutijo samo železničarji. Delavno ljudstvo sploh trpi radi krvavih sanj gotovih krogov.

Vojna na Balkanu je dala ambicijam militarizma nov impulz. Nikdar še ni bilo toliko govora in pisarjenja o veliki Avstriji, o imperializmu, o veliki armadi, o kulturni misiji v Orientu i. t. d.

Vse to besedičenje pa ima le namen pripraviti ljudstvo na nov napad na državno bogastvo. Smo prepričani, da se bo v najkrajšem času zahtevalo v državni zbornici nove milijone v vojaške svrhe. Isprešalo se bo še bolj revne davkoplačevalce; cena živila bo narastla. Sedanji revščini bodo sledili še hujši in kritičnejši časi. Toda kaj zato. Imperialistične ambicije zahtevajo tako požrtvovanje. Kaj če ljudstvo krvavi in strada, ko smo — velika država.

Meščansko in nacionalistično časopisje služi najlepše namenom militarizma. Razumljivo je prizadevanje tega časopisja za vojno in armado. Meščanski in kapitalistični svet vežejo z armado najnujnejši razredni interesi. Za prikrivati napram ljudstvu vzroke, ki sili meščanstvo in nacionalizem v roke militarizma, jim pa služijo tako-

zvani „narodni ideali“. Biti narodnjak pomeni biti pospeševatelj militarizma. Narodni ideali so le sredstvo, s katerim se slepari, vara in izdaja delavsko ljudstvo, ki vse preveč verjame takim bajkam. Dolžnost delavca, ki hoče biti koristen sebi, svojemu narodu in svojemu razredu je, da se razredno in mednarodno združi, da pospešuje delavsko stranko in da podpira in čita neodvisno in koristno delavsko časopisje.

Socialno zavarovanje.

Bolniško in nezgodno zavarovanje železničarjev.

Dne 5. in 6. novembra t. l. je imel pododsek za bolniško in nezgodno zavarovanje železničarjev svoje posvetovanje. Poslanec Tomschik je predlagal črtanje § 265 o strnitvi rente. Nemški nacionallec Kroy se je predlogu upiral in zagovarjal stališče vlade. O § 266 glede organizacije načelstva zavarovalnice železničarjev je poslanec Kroy zagovarjal trirazdelbo načelstva. Tretjina članov načelstva naj bi sestojala iz imenovanih oseb. Predlaga, da naj vlada določi, da smejo biti imenovani v načelstvo le v službi se nahajajoči železničarji; zastopane naj bodo pa tudi one razne organizacije, ki dosedaj niso imele zastopstva v načelstvu zavarovalnice. Poslanec Kroy utemeljuje trirazdelbo z razlogom, da sedanji način imenovanja zastopnikov daje prednost nekaterim strankam (misli je najbrže na socialne demokrate) medtem ko izključuje druge. Z enakimi argumenti je utemeljeval svoj predlog o vporabi § 217 za rentno komisijo, ki je sestavljena iz načelstva in ki ima odločati glede nezgodnih slučajev. Tudi pri tej komisiji zahteva trirazdelbo. Referent upa, da bo vlada takozvano nestransko tretjino enostavno imenovala izmed onih pristašev njegove stranke ali druge, ki so pri volitvah propadli. Drugače bi trirazdelba ne imela pomena.

Sekcijski svetnik železniškega ministrstva pl. Glanz skuša dokazati, da so izdatki avstrijskih železnic v zavarovalne svrhe vse večji nego izdatki nemških železnic. Po njegovih računih pride na vsakega avstrijskega uslužbenca letnih 56 kron nezgodnih stroškov; na železniškega uslužbenca v Nemčiji pa le 28 mark letno. Od 1000 oseb je v Nemčiji 9,08, v Avstriji pa 12,71 invalidnih in pokojninsko zavarovanih. Od 100 vpokojenih, ki uživajo obenem nezgodno rento, jih je v Avstriji 27,67, v Prusiji 2,3, v vsej Nemčiji pa 5,3. Razmere so jake različne. V nekaterih ravnateljskih okrajih, kakor v Stanislavu in Lvovu, so številke še višje. Stanislav šteje 36,06, Lvov pa 39,37 takih slučajev. Dosega visoke rente je po mnenju referenta vzrok velikemu številu rentnih nezgod. Veliko njih je razlagati kot simulacije. Povdarja, da dobijo železničarji po predlogi vlade višjo rento nego drugi delavci.

S trirazdelbo načelstva nezgodne zavarovalnice železničarjev potom imenovanja oseb, se bo odpravilo mnogotere nedostatke. Današnja praksa ne temelji na nikaki zakoniti podlagi.

Leo Winter, ugovarja prejšnjim dvem referentom in izvaja sledeče: Določbe glede nezgodne rente temeljijo na podlagi nezgodno zava-

rovalnega zakona; določbe glede podelitve pokojnine ali provizije pa le na podlagi privatnega sklepa med uslužbenci in železniško upravo. Ni pripisovati velike verjetnosti trditvi, da se nezgode simulira. Glede podelitve nezgodne rente odločajo vendar železniški zdravniki in železniška uprava.

Tomschik ugovarja z neovrgljivimi dokazi izvajanjem sekcijskega načelnika pri železniškemu ministrstvu pl. Glanza, ki pripisuje dejstvu, da se izplačuje obenem nezgodno rento, provizijo in pokojnino, vzrok tolikih nezgod, ki se jih navadno le simulira. Vemo zakaj je v Prusiji in v Nemčiji vse manj nezgodnih slučajev. Postajne in prometne naprave so tam vse večje in moderneje nego pri nas v Avstriji, kjer imamo postajne in prometne naprave, ki niti od daleč ne odgovarjajo namenu. Prometno delo je za našega uslužbenca vse nevarnejše nego za uslužbenca v Nemčiji. Da se pripisuje veliko število nezgod simulaciji je abotno in nepravilno. Naj se pove enostavno, da se hoče varčevati na škodo ponesrečenih železničarjev. Čudno socialno politiko razvija tukaj železniško ministrstvo, politiko ki jo je najostreje obsojati.

Predlog sohr. Tomschika, da naj se črta § 265, je odklonjen; sprejeta je vladna predloga. Trirazdelba je sklenjena zoper glasove socialnih demokratov.

Ostali paragrafi so bili z malimi spremembami sprejeti.

Na predlog vlade je bil dodan še nov § 262 a sledeče vsebine:

„Za odmero rente merodajna izguba zaslužka na stalnih prejemkih uslužbenca obstoji v razliki med njegovim skupnim letnim zaslužkom v višini sočasnih stalnih prejemkov, ki jih pa ni nikdar vračunati s svoto, ki je večja nego ob času nezgode“.

S to določbo naj bi se zabranilo, da bi mogla zavarovalnica zoper nezgode znižati rento železničarjem, ki so bili uvrščeni v višjo plačilno stopnjo. Določba je bila sprejeta brez daljše debate.

Vnela se je nato debata glede nastavljanja zdravnikov.

Tomschik predlaga obnovev sklepa prejšnjega socialnozavarovalnega odseka, ki določa, da se ima pri odstavljanju ali nastavljanju železniških zdravnikov zaslišati odbor bolniške blagajne.

Bil je sprejet posredovalni predlog, ki so mu pritrdili tudi zastopniki železniškega ministrstva, in ki določa, da ima biti odbor bolniške blagajne zaslišan o načelih, ki naj bodo merodajna glede nastavljanja zdravnikov. Ostale določbe so bile sprejete v besedilu vladne predloge.

Po nasvetu sohr. Tomschika je bil sprejet predlog, ki zahteva da naj se zakonito omogoči vpokojenim in provizionistom prostovoljno nadaljno zavarovanje pri železniški bolniški blagajni. Formulacijo določbe bo oskrbel redaksijski komite.

Pododsek se je nato posvetoval o zadružnih bolniških blagajnah. Najprej se je vršila debata o §§ 111 in 112. Predložen je bil predlog Widholz-Smitka. Zadružnim bolniškim blagajnam naj bodo podvržene le osebe obrtnega obrata. Nadalje

je bil stavljen predlog, da naj se črta besede „Bolniško-zavarovalni obvezanci“ v obeh paragrafih in da naj bodo vsi oni, ki so zaposleni v obrtnih obratih, podvrženi zavarovalni dolžnosti.

Widholz utemeljuje svoj predlog z razlogom, da se s tem pravzaprav odpravi značaj zadrugnih bolniških blagajin.

Sekcijski načelnik Wolf zastopa predloge vlade in je odločno zoper to, da bi se črtalo besede „Bolniško-zavarovalni obvezanci“.

Predsednik Buzek zagovarja oba predloga. Povdarja, da je pri zadrugnih bolniških blagajnah historično utemeljena neprestanost v zložitvi pripadnikov vseh poklicov, neprestanost ki naj se ne moti.

Smitka pojasnjuje, da ne morejo obstojati po sprejemu predloga nikake težave za podjetnike, ker ti itak morajo prijaviti vse osebe na okrajnih mestih. Je odločno za črtanje besede „Bolniško-zavarovalni obvezanci“.

Kratohvil je za predlog vlade. Po daljši debati je imel zaključno besedo Widholz, ki je odločno priporočal sprejem obeh predlogov. Meščanska večina je oba predloga odklonila.

K § 113 je bil predložen predlog Smitka-Widholz. Drugi odstavek naj se črta in naj se doda mesto tega nov odstavek, ki naj omogoči, osebam, zaposlenim v sezonski obrti, da smejo plačevati prispevke v sezoni tudi za mirni čas.

O obeh predlogih se je vnela živahna debata, v katero so posegli zagovarjajoč predloge poslanci Smitka, Widholz, Licht in dr. Winter. Kratochvil je govoril proti predlogu. Oba predloga sta bila sprejeta.

Čitan je bil tudi odstavek 3. § 113., ki predpisuje volitve za občni zbor pomočniškega zbora. Pri § 114. je bil sprejet posredovalni predlog poslanca Lichta. Po razpustitvi zadrugnih bolniških blagajin se more rezervni sklad izročiti drugi zadrugi bolniški blagajni, ki ji pristopijo člani razpuščene zadrugne blagajne. Zadnji odstavek § 115. je bil po predlogu poslancev Smitka in Widholz v smislu prejšnjega predloga zopet vpostavljen.

Obsirnejše poročilo o važnih razpravah pododseka za nezgodno in bolniško zavarovanje železničarjev podamo prihodnjič.

Socialistični mirovni kongres.

To je bil prvi pravi mirovni kongres! Ne hinavski diplomatije in zastopniki raznih „mirovnih cesarjev“ so se sestali v Bazileji, temveč 600 delegatov delavnega ljudstva vseh narodov, ki so se jasno in odločno izrekli proti vojni in manifestirali za mir. Vseh V evropskih jezikih se je kongres izrekel za pobratimstvo ljudstev in narodov in izrazil ogorčenje in stud nad človeškim

klanjem. Milijonske armade delavstva so bile po svojih delegatih zastopane na tem kongresu. Vsi ti milijoni so po svojih zastopnikih izrazili, da delavsko ljudstvo nima prav nobenega povoda in tudi ne veselja, da bi ma povelje svojih izkoriščevalcev in tlačiteljev prelivali svojo kri in za dolgo časa nuičili kulturo.

Gospodnjoči razredi vseh držav bodo seveda zabavljali, kleli in jadjikovali nad izdajstvom domovine ter zahtevali preganjanje socialistov, kakor je to že storili klerikalno časopisje. Volja velike večine ljudstva za ohranitev miru je tem ljudem trn v peti.

Po vsem svetu, kjer stoje tovarne, kjer ro- počejo stroji, je vstal delavski narod proti vojni vihri. Na Balkanu, kjer so razbrzdane nacionalne strasti pognale ves narod na bojišča, so ostali socialni demokratje trdni in se z občudovanja vrednim pogumom uprli vojnim navdušenjakom: v Belgradu kakor v Sofiji v Atenah kakor v Bukarešti. V državi carja, ki pravkar preteč posilja svoje vojske na mejo, je zatirani proletarijat v velikanskih protestnih stavkah ugovarjal oboroženju. Italijansko delavstvo, ki se je tako hlabro ustavljalo tripolitanskemu ropu, frankoskim šovinizmom, angleško delavsko ljudstvo, ki je ob hurski vojni branilo pravice Burov zoper atentat velikobritanskega imperializma, nemški proletarijat, ki je postavil svoje mogočne ustanove v službo miru — vsi, vsi so poslali svoje izkušene vodnike v Bazilejo, da manifestirajo zoper vojno.

V veliki cerkvi v Bazileji, v tej krasni stavbi, ki se jo je gradilo skozi stoletja, se je pretečeno nedeljo zbralo pettisoč delavcev. Še več pa jih je bilo pred cerkvijo na prostornem trgu. V cerkvi in na trgu je govorilo dvaintrideset socialističnih govornikov v vseh evropskih jezikih proti vojni.

Znamenje časa! Medtem ko hujska krščansko-socialna časopisje na krvavo vojno in ubijanje na debelo in pri tem pozablja na najenostavnejše zapovedi svoje cerkve zbirajo brezverski socialisti ljudstva v krščanski cerkvi in jim pridigajo besede ustanovitelja cerkve: Mir ljudem na zemlji...

Mogotci evropskih cesarstev in kraljestev in dežel ne bodo preslišali grmečega glasu delavske internacionale, ki se iz tihe Bazileje razlega po vsem svetu. Ti ki, terjajo mir, so besedniki onih, ki se nanje obtačajo mobilizacijska povelja, zaupniki ljudstev so, ki doprinajajo vojne žrtve in ki plačujejo vojne račune. Glas iz Bazileje je vsem evropskim mogotcem v teh resnih trenutkih svarilo in opomin!

Bazileja, 25. novembra

Včeraj je bil otvorjen kongres. V imenu socialistične stranske v Bazileji je pozdravil delegate vladni svetnik sodrug Wullschlaeger naglašajoč,

(ogibališče), ali pa ne, so na določenih progah postavljena prostorno oddelna znamenja, v primerni razdalji pred postajami (ogibališči) pa s predznakom opremljena uvozna ali razdaljna (distančna) znamenja, s smernimi znamenji med njimi in uvoznimi ogibami, ali pa le razdaljna (distančna) znamenja.

2. Na posameznih velikih postajah so uvozni tiri za vlak označeni še s posebnimi potnimi znamenji.

3. Na postajah (ogibališčih) z varnostnimi napravami je pogostoma tudi izvoz vlakov odvisen od stavljenja posebnih izvoznih znamenj.

4. O uredbi, uporabi in vzdrževanju stalno stoječih znamenj so posebne določbe. Glede namena in uporabe teh znamenj so merodajni znamenjski predpisi.

Člen 18.

Varnostne znamke.

1. Med tiri, ki se skupaj strnejo, mora biti napravljena varnostna znamka, ki označuje mejo, do katere smejo biti na tiru vozila, ne da bi ovirala vožnjo na sosednem tiru.

Člen 19.

Druge postajne naprave.

1. K drugim postajnim napravam se pripadajo — v kolikor v postajnih mejah — zvonila, brzojavni in telefonski aparati, nadalje koli, ki označujejo točko do katere se sme premikati,

da pozdravlja protestno akcijo zoper razširjenje balkanske vojne tudi velik del meščanstva, kar se kaže tudi v adresi

ki jo je poslala bazilejska vlada.

Adresa izraža zadovoljstvo, da stremi kongres za lokalizacijo vojne. Vlada želi delegatom od vsega srca, da dosežejo svoj namen in jih pozdravlja kot dobrodošle goste.

Ta izjava je bila sprejeta z viharim odobravanjem.

Sodrug Anseele se zahvaljuje v imenu mednarodnega tajništva. Razmotrivajoč politični položaj v Evropi omenja da bo evropska diplomacija pustila balkanskim državam sadove njihovca vojnega pohoda. Francoske in angleške socialiste svari, da se ne dajo premotiti in zapeljati od šovinistične in kapitalistične gonje proti Nemčiji.

Prvo sejo je zaključila volitev predsedništva. Za predsednika je bil izvoljen državni svetnik sodr. Greulich, za podpredsednika sodrugi: Pernerstorfer, dr. Adler (Avstrija), Haase (Nemčija) in Sakazov (Bolgarija).

Popoldne je bila v katedrali

velika mirovna demonstracija.

S posebnimi vlaki se je pripeljalo z vseh strani Švice in Alzacije in Badenskega na tisoče udeležencev. Cerkvene oblasti so prepustile za zborovanje cerkev. Zborovanja so se udeležili tudi oficialni zastopniki vlade, velikega sveta in cerkvene sinode. Ob treh, ko se je zborovanje začelo, so zazvonili vsi cerkveni zvonovi. Na cerkvenem koru, nad glavami vladnega zastopstva, je bila pritrjena velika rdeča zastava, na obeh straneh pa so stale v špalirju zastave različnih socialističnih društev in strokovnih organizacij.

Orglje so zaigrale koral in bazilejski vladni predsednik sodr. Blocher je z lece pozdravil goste in odposlance, na kar je v imenu nemške socialne demokracije govoril sodr. Haase. Za njim sodrug Keir Hardie iz Anglije, ki je v ostrih besedah obsojal šovinistično gonjo angleških imperialističnih krogov proti Nemčiji, ogrožajočo svetovni mir.

V imenu švicarskih sodrugov je govoril stari Greulich.

Edini socialistični poslanec v bolgarskem sobranju, sodrug Sakazov, ki je v bolgarskem parlamentu glasoval proti vojni in prihitel naravnost z bojišča v Bazilejo, je opisal strahote vojne in izvajal, da vlade balkanskih držav niso šle za reformami v turških pokrajinah, temveč za teritorialnimi pridobitvami. Kdor se je udeležil vojne, se je uveril, da je socializem za balkanske narode edina rešitev.

stalno stoječa premikalna znamenja, nadalje aparati za zavarovanje uvoza in izvoza in za centralno prestavljanje ali zapahovanje ogib kakor tudi naprave za vožnjo v prostorni razdalji. Za ravnanje s temi slednjimi in njih vzdrževanje obstojijo posebni predpisi. Nadalje spadajo k postajnim napravam navadna signalna sredstva, katerih vrsta in vporabni način je naveden v signalnih predpisih, dvigalne priprave, mostovne tehtnice, nakladne mere, obračalne plošče, premikalni odri (Schiebebühnen), zaključki tirov, svarilne table, položni kazalci, zatvornice, vodni žrjavi, snažilni kanali itd.

Na lokalnih železnicah niso obvezne brzojavne in zvonilne naprave.

Člen 20.

Vzdrževanje ogib in tirnih križišč.

1. Uslužbenci, ki imajo z ogibami opraviti, morajo skrbeti za snažnost ogib in tirnih križišč in mazati drsajoče dele ogib. Neposredni predstojniki so dolžni se o tem, kakor tudi o za službo pripravnem stanju ogib in tirnih križišč vsaj enkrat na dan prepričati.

2. Za službo pripravno stanje ogib zahteva:

- popolnost in porabnost vseh ogibnih delov;
- lahko vporabljanje premikajočih delov, ki je odvisna od enakomerne lege končnih tračnic na drsalnih podlogah in od skrbnega čiščenja in mazanja drsalnih podlog;

PODLISTEK.

Predpisi za prometno službo.

(Dalje.)

Člen 16.

Ogibnovarstvene naprave, zapahnjene in zaklenjene ogibe.

1. V svrhu zavarovanja uvoza in izvoza vlakov se po potrebi za te vožnje važne ogibe, ki se jih stavi ali pa zapahuje iz posebnih prestavljališč, spravi v odvisnost s stalno stoječimi uvoznimi ali izvoznimi znamenji na ta način, da je možno ta znamenja postaviti za prosto vožnjo šele potem ko so ogibe v pravi legi zapahnjene, ali pa če so posamezne, od stalnih znamenj odvisne ogibe v isto svrhu potom električnega ali mehaničnega zapirala na razdaljo že v določeni legi zavarovane (zapahnjene ogibe.)

Vporaba in vzdrževanje takih ogib se vrši po posebnih predpisih.

2. V svrhu zabranitve prestavljanja ogib, ki se jih stavi z roko, po nepoklicanih osebah, se jih z ogibno ključavnico zavaruje v določeni legi. (Zaklenjene ogibe, gl. člen 106.)

Na lokalnih železnicah je nenadzorovane ogibe na prosti progi opremiti z zaklepnimi pripravami.

Člen 17.

Stalno stoječa znamenja.

1. Da se vlakovnemu osobju naznani, če se more peljati na predležečo progo ali na postajo

Sodrug dr. Adler izvaja, da visi na plečih avstrijskih delegatov težka odgovornost. V kratkem se odloči vprašanje: Vojna ali mir. Avstrijski narodi ne potrebujejo vojne, pač pa večje kulture, izobrazbe in nekaj več svobode.

Za njim govorita še sodruga Jaures in Dazynski. Hkrati so pred katedralo pod milim nebom govorili mnogoštevilni drugi govorniki. Na začetku

danešnje dopoldanske seje

se je sodrug Greulich sponinjal kongresa stare internacionale, ki se je vršil v Bazileji pred 43 eti. Izprosil si je dovoljenje, da se v imenu kongresa zahvali vladi bazilejskega kantona za pozdravno adresno in cerkveni sinodi za prepustitev katedralke.

Sodrug Huysmans naznanja, da se udeležuje kongresa 518 delegatov. Med pozdravnimi brzojavkami je tudi pozdrav enega socialno demokratičnih poslancev četrte dume.

Nato utemeljuje sodrug Jaures.

manifest,

ki ga je sestavila in predložila komisija.

V nemškem jeziku utemeljuje manifest so drug dr. Adler. Manifest proklamira v popolnem soglasju s socialističnimi strankami in strokovnimi organizacijami vseh dežel boj vojni. Vsaki socialistični stranki odkazuje posebno nalogo. Socialistične stranke na balkanskem polotoku poziva, da vztrajajo v svojih prizadevanjih in da preprečijo zlorabo vojnih pridobitev po dinastijah, vojaštvu in buržvazijah.

Posebno pozornost na posvečeno socialisti Avstrijsko-Ogrske in Italijske albanstvu vprašanje. Kongres pozdravlja stremeljenja delavskega razreda teh dežel, ki hočejo odvrniti obstoječi konflikt in pozivlja stranke vseh dežel, naj napno svoje sile do skrajnosti, da odvrnejo vojno. Manifest zaključuje z besedami:

Na vas socialiste in proletarce vseh dežel se obrača kongres, da povzdignite svoj glas v tej odločilni uri! Razglasite svojo voljo v vseh oblikah, na vseh krajih! Protestirajte z vso silo v parlamentih! Združujte se k velikim manifestacijam! Izrabljajte vsa sredstva, ki vam jih podajajo organizacije in moč proletariata! Skrbite, da se bodo vlade vedno ozirale na naraščajočo in strastno proletarsko voljo za mir! Kapitalističnemu svetu izkoriščevalcev in kapitalističnemu umoru postavite nasproti proletarski svet miru in pobratimstvo narodov!

Dr. Adler izjavlja ob sklepu svojega govora, ki ga spremlja navdušeno pritrjevanje, da bi

c) vzdrževanje prostega prostora med koničnimi in stalnimi tračnicami in da ni nesnage, peska, gramoza, slane, snega, ledu itd. vmes;

d) popolno priklopitev konične tračnice s stalno, kar se mora pri ogibah doseči že s samo preložitvijo protivteži;

e) predpisane ogibno signalne predmete, in njih pravilno in varno pritrjevanje, tako, da se more izprememba njih lege izvršiti le ob enem z gibanjem koničnih tračnic.

f) napravo in zadostno vzdrževanje razsvetljavnih sredstev.

Člen 21.

Odprava pomanjklivosti, ki se jih opazi na ogibah, tirnih križiščih in varnostnih napravah.

1. Če se na ogibah in tirnih križiščih opazi pomanjkljivosti, ki jih je lahko odpraviti, so organi, ki imajo opraviti s temi ogibami, dolžni, da pomanjkljivosti takoj odpravijo.

2. Za odpravo drugih pomanjkljivosti je po navadni najkrajši poti poklicati progovzdrževalne organe.

Do prihoda teh organov se mora s primernimi odredbami skrbeti za varnost prometa.

Glede na ogibno varstvene naprave so posebni predpisi.

Člen 22.

Periodična preiskava ogib, tirnih križišč in ogibno varstvenih naprav.

1. Vse ogibe vsake postaje (postajališča) z njihovimi signalnimi opremami vred, potem tista križ-

pomenjala vojna med velesilami propast kulture in duševnih pridobitev. Posebno poudarja, da pritrjujejo manifestu avstrijski Nemci, centralistični Čehi, avstrijski Italijani, Rusini, Rumunci, Ogrji in Jugoslavlani.

V imenu angleških socialistov je govoril sodrug Keir Hardie, za češke separatiste Soukoup, za holandske socialiste Troelstra, dalje so še govorili: za ženske Klara Zelkinova, ter Sakazov (Bolgar) in Vaillant (Francúz).

Zaključni govor je imel sodrug Bebel, kateremu je priredil kongres navdušene ovacije. Manifest je bil nato soglasno sprejet.

Strakin zbor nemške socialne demokracije v Avstriji.

V četrtek 30. m. m. ob 9 uri zjutraj se je otvoril letošnji strakin zbor nemške socialne demokracije v Avstriji. Zbor se je vršil v veliki dvorani Delavskega doma na Dunaju. Z izrednim zanimanjem so vse stranke pričakovale sklepe kongresa z ozirom na sedanji nevarni politični položaj.

Strakin zbor je otvoril tajnik glavnega odbora sodr. Skaret Ferdinand, ki je predlagal predsednikom sodruga Pernerstorfer, Tomschik in Pelzer. Ko so bili izvoljeni še zapisnikarji in odbor za pregledovanje mandatov se je zbor prekinil do opoldne.

Po pozdravu predsednika sodr. Pernerstorferja, ki je v kratkem omenil tudi zadnje politične in vojne dogodke v Evropi, je prevzel besedo sodr. Viktor Adler, ki je imel poročati o točki: Parlament in delavsko varstvo, ki je bila pretvorjena v dve točki in sicer: ogroženje koalicijskega prava in delavsko varstveno zakonodajstvo in državna zbornica. Po izvršenem poročilu je sodr. dr. Adler predlagal, da naj se postavi na dnevni red kongresa tudi točko: Vojna in delavstvo. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Sledili so pozdravi od strani delegatov.

Walsh, delegat angleške delavske stranke, prinaša pozdrav angleških zavednih delavcev. Pravi, da se vsi moramo veseliti uspehov socialno demokratične stranke na Nemškem, ker ono ogromno število glasov, ki jih je stranka dobila pri zadnjih državnoborskih volitvah, nam jamči za mir med Nemčijo in Anglijo.

Thomas, zastopnik francoske socialistične stranke in državnoborski poslanec, se veseli uspehov bratske stranke v Avstriji. Omenjajoč stališče Francije napram balkanski vojni pravi, da

žišča se mora tudi periodično, in sicer vsak mesec vsaj enkrat potom postajnega in progovzdrževalnega osebja preiskati.

2. Periodično preiskavo ogib, ki so v oskrbo odkazane ostalim službenim panogam (kurilnici, delavnici, progovzdrževalnim organom itd.) morajo izvršiti zato določeni organi, ki so zato tudi odgovorni.

3. Izid teh preiskav je pismeno ugotoviti in najdene pomanjkljivosti takoj odpraviti, za kar so preiskajoči organi osebno odgovorni.

Glede na ogibno varstvene naprave so posebni predpisi.

Člen 23.

Vzdrževanje drugih postajnih naprav in signalnih sredstev.

1. Postajne naprave s signalnimi sredstvi vred morajo biti vedno v potrebni odmeri in za službo porabnem stanju. Za to potrebno porabno gradivo mora biti vedno pripravljeno v zadostni množini na pravem mestu.

4. Za vzdrževanje v postajni službi rabljenih naprav morajo skrbeti organi, ki opravljajo prometno službo, v prvi vrsti tisti uslužbenec, ki mu je poverjeno nadzorovanje ali uporaba dotičnih postajnih naprav.

V svrhu odprave morebitnih pomanjkljivosti je ob potrebi pravočasno obvestiti poklicana službena mesta ali uslužbenec.

3. Dvigala, premikalne odre in obračalne plošče je skupno s strokovnim organom vsak mesec enkrat preiskati in izid pismeno ugotoviti.

mora francoska vlada pod pritiskom javnega mnjenja uplivati na Rusijo, da se ohrani mir in prepreči splošno klanje. Pozdravlja še posebej zastopnika bratske stranke v Nemčiji sodr. Eberta in omenja skupni solidarni protest francoske in nemške socialistične stranke ob priliki maročanskega spora.

Ebert, delegat socialno demokratične stranke v Nemčiji, omenja vezi, ki tesno spoujujejo nemško stranko z bratsko stranko v Avstriji. Povdarja, da je proletariat v Nemčiji z ogromnimi demonstracijami izrazil svoje razpoloženje napram vojnim homatijam. To nam kaže, da hoče nemški proletariat zajedno s proletariatom vsega sveta nastopiti zoper nevarnosti svetovne vojne.

Nadaljno so pozdravili kongres še sledeči zastopniki: Pilsudski v imenu poljske socialistične stranke na Ruskem, Dazynski v imenu poljske stranke v Avstriji, Petrič v imenu jugoslavenske socialno demokratične stranke. Nato je bil prvi dan kongresa zaključen.

Drugi dan je zborovanje pričelo ob 9 uri zjutraj in mu je predsedoval sodr. poslanec Tomschik.

Bukšeg, delegat socialno demokratične stranke na hrvaškem in slavonskem, naglašja, da je sedaj več nego nikdar potrebna tesna zajednost med socialno demokratičnim strankam v Avstriji. Sodr. Bukšeg opisuje žalostne razmere na hrvaškem in v Bosni, radi katerih v prvi vrsti trpi hrvatski in srbski proletariat. Le skupna borba internacionalnega proletariata bo donesla osvoboditev jugoslovanskih delavskih narodov.

Zbor so pozdravili še sodrugi Oliva za italijansko socialistično stranko v Avstriji in Viktor Stein v imenu češke socialistične stranke.

Prešlo se je nato na prvo točko dnevnega reda:

Vojna in internacionala.

Poročevalec sodr. dr. Adler je v dolgem jedratem in velepomembnem govoru očrtal razvoj dogodkov na Balkanu in obenem označil dolžnost proletariata celega sveta v tem resnem trenutku. Predložil je sledečo

Resolucijo:

Strakin zbor odklanja z gnjevom in ogorčenjem vsak poizkus, da bi se vmešavala Avstrija v balkansko vojno. Vsakogar, ki zahteva tako vmešavanje s katerikoli pretvezo, smatramo za smrtnega sovražnika avstrijskih narodov. Zahtevamo ohranitev miru za vsako ceno in pod vsakimi okoliščinami. V smislu sklepa narodnega biroja poziva strakin zbor vse organizacije, da zaneso agitacijo proti oboroževanju in vojnem hujskanju

Glede na preiskovanje teh naprav s parnim, električnim, vodnim obratom, in obratom s stisnjenim zrakom so posebni predpisi.

ODDELEK III.

Razsvetljava.

Člen 24.

Razsvetljavni predmeti.

1. Za promet potrebna razsvetljava obsega:
 - a) notranjo invnanjo postajno razsvetljavo in razsvetljavo znamenj na postajah (ogibalščih);
 - b) notranjo vlakovno razsvetljavo in razsvetljavo znamenj na vlakih;
 - c) razsvetljavo znamenj na progi.

2. Glede na oskrbo razsvetljavnih predmetov so posebni predpisi.

Člen 25.

Normiranje, doba in nadzorovanje razsvetljave.

1. Vporaba za temo določenih znamenj se ima vršiti po določbah signalnih predpisov. Znamenjska sredstva na vlakih je pravočasno razsvetliti, da tema ne prehití vlakov brez lučnih znamenj.

2. Železniške hodnike na postajah in postajališčih kakor tudi dovoze k postajam je ob temi razsvetliti pred in po odhodu, odošno prihodno vlakov, ki služijo za prevažanje oseb.

3. Za notranjo in vnanjo razsvetljavo postaj (ogibalšč, postajališč) in znamenjskih sredstev potrebno število plamenov in kako dolgo naj le-ti gorijo, določa c. kr. državno-železniško ravnatelstvo.

v najširše ljudske plasti. V najkrajšem času, zlasti pa 10. novembra, naj uprizore organizacije po vseh večjih mestih in industrijskih središčih, kjer dopuščajo krajevne razmere, velike ljudske demonstracije proti vmešavanju Avstrije v balkansko vojno. Avstrija nima ničesar iskati ne v Sandžaku, ne v Albaniji. Na balkanu nimamo drugih interesov nego te, da živimo v prijateljskem razmerju z balkanskimi narodi in da z njimi prijateljsko izmenjavamo blago. Nobenega poseganja v balkansko vojno! Balkan balkanskim narodom! Ohranitev miru!

Rezolucija je bila enoglasno in medburnimi klici navzočih sprejeta. Kongres se je spremenil v pravo demonstracijo zoper vojno.

Nato se je podalo poročila odbora. Tajniško poročilo je podal sodr. Skaret, blagajniško sodr. Ellenbogen. Poročilo o strankinem tisku je podal sodr. Emmerlinger. Sodr. dr. Czech je poročal v imenu kontrolne komisije, sodr. Kutta pa v imenu komisije strankinega tiska. Odboru se je podelilo absolutorij. Vršila se je nato razprava o poročilih.

Strankinemu vodstvu in blagajniku se je soglasno podelil absolutorij.

O izpremembi organizacijskega pravilnika je poročal poslanec Seitz.

Poročilo državnozbornske frakcije je podal dr. Renner. Opisal je velik poraz krščanskih socialcev pri zadnjih volitvah in delovanje nemško nacionalne zveze, ki je vse drugo prej kot svobodomiselnost. Nato je govornik podal pregled o parlamentarnem delovanju frakcije in konča: frakcija sodi, da je storila svojo dolžnost. (Živahno odobravanje.)

O **izobraževalnem delu** stranke poroča Danneberg. Centrala za izobraževanje je priredila v teku zadnjih štirih let nič manj kakor 5399 posamičnih predavanj, 267 predavateljskih ciklov in 255 poučnih kurzov. Razen tega se je z ustanovitvijo delavske šole postavila krona vsemu izobraževalnemu delu: delavska šola je doslej 400 sodelavcev obogatila s poglobljenim socialističnim znanjem. Govornik v ognjevitih besedah opozarja na važnost izobraževalnega dela. Delavcem je treba razjasniti, da hočemo več kakor uresničenje sedanjih delavskih zahtev, da nam je do uresničenja socializma. Ne maramo imeti opraviti le z mlačnimi pristaši, vzgojiti moramo izobražene sodelavce. Že leta skušajo vplivati nasprotniki na proletarsko mladino in nam hočejo zamašiti vir našega razvoja. Ampak če se lotimo dela s pravo verno, nam ni treba imeti strahu pred nasprotniki.

Med drugimi je posegel v debato tudi dr. Adler, ki je izrekel stranki priznanje za to, kar

4. Glede števila svetilk pri vlakih je:

- a) število vnanjih vlakovno-znamenskih svetilk določeno po signalnih predpisih,
- b) število ročnih znamenjskih svetilk je odvisno od števila vlakospremljevalcev, vložnih svetilk v vozovnih predelih in svetilk za vojaške vozove pa od sestave vlakov.

5. Vozovi za odpremo oseb (vojaštva) morajo biti med vožnjo v temi in v predorih, skozi katere rabi vlak več kot tri minute, razsvetljen tudi znotraj.

6. Začetek in trajanje notranje razsvetljave vlakov za odpremo oseb določa c. kr. železniško ravnateljstvo.

7. Neglede na izhodne in končne postaje vlakov, je za vžiganje in ugaševanje svetilk za notranjo vlakovno razsvetljavo izbrati le take medpostaje, na katerih zadostuje po vožnem redu določen postanek za njega izvršitev.

Če se mora vlak z osebno odpremo razsvetliti že na izhodni postaji, se mora to izvršiti še predno vstopijo potniki v vozove.

Na postajah kjer se vlake razsvetljuje, se morajo vlakospremljevalci prepričati, če vse svetilke dobro in svetlo gorijo.

8. Organi, ki jim je poverjena razsvetljava, morajo skrbeti zato, da so potrebni razsvetljavni predmeti in njih pritiskline vsak čas pripravljene v zadostni množini in porabnem stanju.

(Dalje prihodnjič.)

je storila v zadnjih letih na polju izobraževalnega dela. Raste nov rod, ki uči in se uči. Stojimo v sredi duševnega preporoda stranke. Naša stranka more smatrati vzgojno delo za najresnejši del našega dela, ki ga sploh imamo. (Viharno odobravanje.)

Kot gost je prišel na strankin zbor rumunski sodrug dr. Rakovski, ki se zahvaljuje avstrijski socialni demokraciji, da je v državnem zboru in v delegacijah obrnila pozornost evropske javnosti na brutalnosti rumunske oligarhije. Še večje priznanje balkanskega in zlasti rumunskega proletariata pa zasluži nastop internacionale in avstrijske socialne demokracije napram najnovjšim dogodkom. Proletariat je v polni meri izvršil svojo dolžnost v vojni zoper vojno.

Četrty dan se je izvolil strankino zastopstvo. V **načelstvo** so bili voljeni: Adler, Pernerstorfer, Ellenbogen, Popp, Reumann, Schrammel, Skaret, Seitz, Schuhmeier, Tomschik. V nadzorstvo pa: Beer (Dunaj), dr. Czech (Brno), Widholz (Dunaj), Dimmig (Celovec), Gruber (Linec), Jokl (Opava), Preußler (Solnograd), Resel (Gradec), Schäfer (Reichenberg), Seliger (Toplice).

Potem je govoril Beer o **parlamentu in delavskem varstvu**.

Ostro je kritiziral protidelavsko postopanje meščanskih strank in je pozival na najostrejši boj za koalicijsko svobodo. Slednjič je predlagal resolucijo.

Dr. Adler je poročal o **razmerju skupne eksekutive**. Pri tem opisuje zadnje dogodke v strankinem delovanju glede na zastopstvo raznih narodnosti, zlasti pa češke socialne demokracije.

Debata o tem predmetu je bila izredno zanimiva.

Delavskovarstvena zakonodaja in parlament.

Po poročilu dr. Baura se je razvila živahna debata. Vsi govorniki so se pritoževali nad neverjetnim zatiranjem koalicijskega zakona in zlasti nad prepovedjo stavkarskih straž. Vsi govorniki so soglašali, da se mora voditi boj organiziranega delavstva za popolno koalicijsko svobodo še z večjo verno kakor doslej. Zlasti drastično je bilo, ko sta govorila sodelavca dr. Bauer in Austerlitz o pasivnem vladnem odporu proti slehernemu uresničenju delavskovarstvenih določil. Po sklepni govorih poročevalcev. Henrika Beera in dr. Baura je zbor z viharim odobravanjem sprejel Beerovo resolucijo o koalicijski pravici in dr. Baurovo resolucijo. Dr. Baurova resolucija zahteva, da ima staviti socialno demokratična stranka v najbližjem času naslednje zahteve: socialno zavarovanje naj se reši kar najhitreje in sicer na podlagi načel, ki jih je začrtalo zborovanje bolniških blagajin; deseturni maksimalni delavnik za vse obrtne obrate; osemurni maksimalni delovnik za neprekinjene obrate in za rudnike ter prosto sobotno popoldne za vse obrate; izdatno varstvo delavskega zdravja in življenja proti nevarnostim obratnih nezd in obratnih bolezni, zlasti tudi odredbo zdravstvenega ljudskega delovnika; razpravo o zakonu za varstvo pekovskih delavcev, ki nikakor ne sme zaostajati za sklepi delovnega sveta; osvoboditev rudarjev od neznošnega bratovskoskladničnega sistema; zavarovanje rudarjev proti nezgodam; minimalno plačo v rudništvu; olajšanje domačega dela; določitev minimalnih mezd za domače delavce po obvezni, paritetično sestavljeni komisiji za domače delo.

Protij vojnim hujskačem.

Ko so rešile razne zadeve točke „Slučajnosti“, je med veliko napetostjo povzel besedo dr. Adler: Strankin zbor je začel zborovati pod pritiskom nujnosti, da storimo po svojih močeh vse za odvračitev vojne nevarnosti. Še pred nekaterimi dnevi smo stali pod vtiskom, da se gibljejo gospodujoči, recimo vlada, naš vnanji urad in od njega vplivano javno mnenje približno na tisti črti kakor mi in čeprav nismo stavili svojih nad v gospode, smo vendar še lahko pričakovali, da ohranijo mirovni elementi premoč. Žal moramo konstatirati in to je, na kar Vas hočem opozoriti, da se je v zgornjih krogih, ki žal odločajo o usodi milijonov in o življenju stotisočev, v zadnjih osemindesetih urah zgodila izprememba. Vsa oficijozna časniška svojat je od nedelje zjutraj tem intenzivnejše skrajno predrzna; izziva in povdarja z zelo prozornim namenom strašansko

važne interese, ki jih baje ima Avstrija na Balkanu v najrazličnejših smereh. Z največjo strastjo odklanja sleherni možnost, da bi mogla Avstrija izjaviti, da na Balkanu nima zastopati posebnih interesov, ki bi se eventualno morali izvesti z vsemi sredstvi. Sodrugi! Taki preobratu oficijoznega časopisa so zelo pomembni in moramo obračati nanje pozornost. Ne maram govoriti o tem, da ta ali oni oficijozni bašibožuk preti kot izdajalce domovine slehernemu, ki se ni odločil, da se vrže vsa teža avstrijske vojaške moči na Balkanu v tehtnico. Saj bomo videli, kako bo govoril grof Berchtold v delegacijah. Za nas je to resno svarilo, da se ne moremo zanesti na odgovorno dolžnost naših gospodujočih, da ne smemo mirovati in počivati, da je akcija javnega mnjenja mnjenje slehernega pametnega in za naše dežele in naše ljudstvo skrbnega človeka, mnjenje, da mora biti Avstrija mirna in da na Balkanu nimamo nikakih interesov, ki bi bili vredni, da jih plačamo z vojno, z življenjem svojih sinov in z blaginjo svojih narodov. (Velikansko odobravanje.) Prav zato ker je nastopil ta preobrat, sem smatral za koristno, da zdaj ob zaključku strankinega zbora povzamemo tam, kjer smo začeli. Naša prihodnja naloga, ki se je moramo lotiti z vso energijo, ne le na Dunaju, ampak povsod, je naloga, da razjasnimo gospodom zgoraj, da avstrijsko ljudstvo, delavsko ljudstvo, ne mara nikake vojne, pod nobeno pretvezo, naj se glasi kakorkoli. (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik sodrug Pernerstorfer je imel vtiskovit sklepni govor. Zlasti je opozarjal na obsežna dela strankinega zbora in še posebej na teženje po izobrazbi delavstva. Ljudem, ki pravijo, da socialni demokratje ne spoštujejo izobrazbe, moramo reči: ni stranke, ki bi toliko težila po izobrazbi, kolikor socialna demokratična in posebno socialna demokratična v Nemčiji in Avstriji. Potem govori o vojni nevarnosti in sklepa: Čutimo solidarnost delavcev vseh dežel, čutimo svetost internacionale. Vojna vojni! Živela avstrijska nemška socialna demokratična! Živela internacionala!

Delegatje zapojejo pesem o delu in strankin zbor je zaključen.

Radi bi bili podali obširnejše poročilo o tem strankinem zboru, ki se je sestal v tako važnem trenutku, toda pretesno odmerjen prostor nam tega ne dopušča.

Socialna politika na državnih železnicah.

Najvažnejša stran socialne politike je skrajšanje delavnega časa. Glavna zahteva organiziranega delavstva je, da se mu omogoči živeti in uživati več prostosti. In vsak, ki vstvarja človeško delo in bogastvo, bodisi poljedelec ali tovarniški delavec, železničar, ki prevažajo produkte iz ene dežele v drugo, ali mornar, ki nas veže z narodi in trgovino preko morja, vsak je v enaki meri potreben in deležen pravice do večje prostosti, do večjega počitka in odmora.

Človek, ki je radi predolgega delovnega časa utrujen, se ne more zanimati za kulturo in socialna vprašanja sploh. Živel bo puhlo življenje trudne delovne živine. Zavednemu proletariatu so posledice tega zla dobro znane, zato je potom svojih razrednih organizacij pričel vztrajni boj v svrhu skrajšanja delavnega časa v vseh tovarnah in vseh obratih. Da doseže minuto krajšega urnika na dan, mora delavstvo nemalokrat stavkati po cele tedne in mesece.

Boj proletariata ni bil v tem oziru brez uspeha. Povsod, kjer prihaja v poštev močna organizacija, je opaziti ob koncu leta novo in vedno večje skrajšanje delovnega časa.

Zoper splošni nagib industrije in obrata, da se skrajša predolgi in moreči delovni urnik, se krčevito branijo in upirajo uprave državnih železnic. Mesto skrajšati že itak nevzdržljivi službeni urnik, ga še podaljšujejo. Zlasti je to opaziti pri sestavljanju turnusov vlakospremnega in strojnega osebja.

Kot dokaz naše trditve, hočemo navesti turnuse vlakospremnega osebja na postaji Schreckenstein.

Vlakospremnemu osebju te postaje se je usililo z dnem 3. decembra t. l., nove turnuse, ki nadkričujejo vse dosedaj uvedene najslabše turnuse.

Primeru turnusom zdaj uvedenim na postaji Schreckenstrin je najti le v turnusih ravno te postaje, ki so bili uvedeni leta 1899.

Dne 1. maja 1899 se je na tej postaji uvedlo turnuse, ki so bili do skrajnosti nevzdržljivi. Povprečni dnevni služben čas je trajal 9 ur in 46 minut. Po turnusih, ki bodo letos uvedeni, bo pa povprečni dnevni službeni čas trajal 10 ur in 9 minut!

Leta 1899 je postaja pripadala severno-zapadni železnici. Znano je bilo izkoriščanje osebja pod upravo te železnice. Uprava c. kr. državnih železnic pa je blazno varčljivost prejšnje uprave še prekosila.

Povemo naj še, da je uprava severno-zapadne železnice že leta 1902 skrajšala turnuse na način, da je potem povprečni dnevni službeni čas trajal 8 ur in 41 minut. Pozneje so se turnusi na gori omenjeni postaji še bolj spremenili.

Takoj po podržavljenju severo-zapadne železnice, je bila prva in glavna misel uprave c. kr. drž. železnice, da uvede slabše turnuse. To je v prvi vrsti in v najhujši meri občutilo vlakospremno osebje. Torej takojšnji c. kr. blagoslov!

Pa se ni le v obliki podaljšanja turnusov pokazala blagohotnost uprave. Znižalo se je število vlakovnih skupin in manipulantov. Povprečni dnevni služben čas vlakovnih partij, ki je prej trajal 9 ur in 55 minut, se je zvišalo na 10 ur in 9 minut. Turnusi in uvedba službe na tej postaji so nekaj „mojstrskega“. Kdor je skrpel one turnuse in služben red, je spomenika vreden. Modra uprava c. kr. državnih železnic je lahko ponosna na lepe uspehe svojega varčljivega sistema. Slučaj, ki smo ga navedli, nam kaže v pravi luči namen uprave. Danes se gre za razmere na postaji Schreckenstein, ali kdo nam more zagotoviti, da ne bi se take razmere uvedle tudi na drugih postajah? Treba nam je biti pripravljenim na vsa iznenadjenja in sicer pripravljenim tako, da bomo v stanu odbiti vsak napad na naše dosedanje pridobitve.

Konferenca železniških ravnateljev.

Pred dnevi so listi prinašali sledečo notico:

„Pretečeni teden se je vsrila pri železniškem ministrstvu pod predsedništvom dr. Forsterja tridnevna konferenca vseh železniških ravnateljev. Konference so se vdeležili tudi referenti železniškega ministrstva. Železniški minister se je hotel neposredno informirati o položaju prometa in prometnega osebja. To posvetovanje ima služiti kot navodilo novim odredbam. Konferenca je bila le informativnega unačaja in se je zato opustil vsak sklep. Konferenca pa ne bo brez praktičnih posledic.“

Znano nam je, da je ravnateljstvo državnih železnic v svrhu priprave te konference poslalo posameznim načelnikom oddelkov zaupni spis, z zahtevo, da naj se v navedenih predmetih izreče mnenje, ki se ga ima sporočiti ravnateljem državnih železnic. Izvirnik tega spisa hrani naše centralno glasiló „Eisenbahner“.

PREDMETI

Sprejem v službo:

- Poostritev sprejemnih pogojev zlasti z ozirom na predizobrazbo.
- Odprava ali omejitev načelnega dajanja prednosti sinovom uslužbencev pri sprejemanju v službo.
- Izpremembo temeljnih načel za sprejem ženskih pomožnih moči.
- Uvedbo odpovednosti službenega razmerja tekom prvih petih let po sprejemu v službo.
- Omogočitev vpokojitve nezmožnih ali nesposobnih uslužbencev uradnim putem.

Ali daje način vpoklicanja uradnikov v železniško ministrstvo povod opazkam?

Je priporočati močnejše zblížanje med uradniki ministrstva in ravnateljev državnih železnic in na kakšen način je odstraniti temu nasprotujoče ovire?

Ali se priporoča obvezna uvedba gremialnih konferenc pri ravnateljstvih? Ali naj se te konference vsrijo redno v določeni dobi ali pa po potrebi?

Jeli potrebna razbremenitev ravnateljstev, in kaj je ukreniti v to svrhu?

a) Je potrebna razbremenitev ravnateljstev z oddajanjem poslovnika podrejenim?

b) Kakšnim opazkam da povod razmerje med ravnateljstvi in njim podrejenimi eksekutivnimi službenimi mesti?

Priznamo radi, in sicer celo iz stališča uslužbencev, da ima železniško ministrstvo pravico se informirati o raznih službenih vprašanjih potom ravnateljev in drugih načelnikov, da se tako najde način tehnične in trgovske reforme železniškega obrata. Ravno železniški uslužbenci dobro poznajo težkoče in nedostatnosti železniškega obrata. Da so na nekaterih mestih naprave, ki so docela nevarčljive, smo mi že ponovno in z navedbo dejstev dokazali. Da je vprašanje označeno pod poglavjem „personalno gospodarstvo“ zelo važno, bo rade volje priznal vsak poznavalec razmer. Način oddajanja visokih mest v železniški službi je pod vsako kritiko. Visoka mesta so zasedena po protežirancih raznih nacionalističnih strank, ki nimajo nobenega strokovnega znanja in sposobnosti. To zlo veliko škoduje obratu. Pravi se, da bo konferenca „ugodno vplivala na personalno gospodarstvo državnih železnic“. Ali iz predloženih predmetov je razvideti, da se gre tu morda v prvi vrsti le zato, da se najde način, ki naj bi odvrzel učinek doslej priborjenim pravicam osebja.

Pod točkama d) in e) se govori o „uvedbi odpovednosti službenega razmerja tekom prvih petih let po sprejemu v službo“, in o predmetu: „Omogočitev vpokojitve nezmožnih ali nesposobnih uslužbencev uradnim putem“.

Da se tukaj gre za odpovednost službenega razmerja „definitivno“ nastavljenih uslužbencev, je jasno. Za druge nedefinitivne nastavljenice taka odredba sploh nima smisla. Taka odredba bo le služila namenu, da se uprave lahko in na najenostavnejši način iznebijo naprtiljubljenih elementov. O tem namenu ne more biti najmanjšega dvoma, če vidimo, da se postavi na dnevni red take prožne pozive kakor „nezmožen“ in „nesposoben“. Uprave se bodo tako lahko iznebile organiziranega uslužbenca enostavno sklicujoč se na „nezmožnost“ ali „nesposobnost“ uslužbenca.

Opravičeno smemo torej tvrditi, da se je tudi topot „reformno delo“ pričelo na napačen način. Ta konferenca ravnateljev je bila pravzaprav nekaj zbor priganjačev. Dobro je zato vedeti, kakšne želje navdajajo našo gospodo. Konferenca nam nudi zopet dokaz, da je nujno potrebna trdna, nepremagljiva združitev vseh železniških uslužbencev, da se odbije vsak napad na naše, po težkem in požrtvovalnem boju priborjene pravice. Ravnanje predpostavljenih sili uslužbenca v našo stanovsko obrambno organizacijo.

Iz delavnic državnih železnic.

Meseca julija tega leta je c. kr. železniško ministrstvo priporočalo, da naj se z varčnostjo delovnega materiala in delavskih moči kakor tudi na mezdi skuša pokriti izdatek 21 milijonov, ki se jih je dovolilo železniškemu osebju.

Videli bomo, kako so razna ravnateljstva zazumela priporočilo železniškega ministrstva.

Medzna napredovanja delavniških delavcev državnih železnic, toliko profesionistov kolikor pomožnih delavcev, so se vsrila do dobe ministrskega priporočila po sledečih predpisih: Delavci zamorejo napredovati po enem letu po štirikrat, eventuelno petkrat zaporedoma za 20 vin. Po določitvi 21 milijonov, so se pa ti napredovalni pogoji docela spremenili. Delavci zamorejo zdaj napredovati le vsaka tri leta in sicer: profesionisti za 20 vin., pomožni delavci pa za 10 vin. Značilno pri vsem temu je še to: profesionistom se je dovolilo s 1. julijem zenačenje ostrin; pomožni delavci, ki so gotovo v najslabšem položaju, so pa izključeni pri tej ugodnosti, četudi se jim je že pred kratkim zagotavljalo, da se bo uvaževalo njih želje in jim priznalo zenačenje ostrin.

Navesti hočemo okolnost, ki kaže hude posledice poslabšanja. Preje je delavec po osmih ali desetih letih službovanja, z dnevno plačo 4 krole in 80 bil uvrščen v plačilno stopnjo 1100 kron; po zadnjem „zbojšanju“ bo delavec z dnevno plačo 5 kron uvrščen v plačilno stopnjo letnih 1000 kron! Ravno tako je z normami stabiliziranja. Po enajstletnem službovanju z dnevno plačo 4 kron in 80 se uvrsti delavec v plačilno stopnjo 900 kron. Ta primera sama nam že prav lepo predčuje sadove slavnega 21 milijonskega zbojšanja službenih in plačilnih razner železniških uslužbencev.

Zlasti hudo občutijo spremembo norm pomožni delavci. Pred letom 1909 je bil najprej nastavljen starejši pomožni delavec, kar je bilo tudi pravilno. Sedaj bodo nastavljeni le strojni pomožni delavci in vodje skupin pomožnih delavcev. Stabilizirabje delavniškega osebja se je v splošnem poslabšalo. Odlok Bilinskija iz leta 1895 pravi, da pri stabiliziranju delavec ne sme izgubiti ničesar na svojih stalnih dohodkih in da mora biti pri morebitnih razlikah uvrščen v višjo plačilno stopnjo. Tudi obleko se jim mora brezplačno dati. Leta potem je izšel znameniti Wittekov odlok, z določbo, da je obračunati delavcu ob stabilizaciji 37 kron za službeno obleko. Poleg tega je določal odlok, da je stabiliziranega delavca uvrstiti, mesto v višjo plačilno stopnjo. Po intervenciji zastopnikov organizacije se je te določbe spremenilo na način, ki je bil osebju bolj ugoden. Delavcem se ni vračunalo doklado za službeno obleko, pač pa se jih je uvrstilo v večjo plačilno stopnjo. Z odlokom, ki je izšel meseca decembra 1911, se je stabiliziranim delavcem priznalo osebno doklado, ki se ima izplačati do prihodnjega napredovanja.

Ko je uprava državnih železnic zvišala tarifo za blagovni in osebni promet, se je, da opraviči pred javnostjo zvišanje tarife, sklicevala na zahteve železniškega osebja. Manever se je posrečil. Koliko je pa resničnega na tem vemo vsi. Železniško ministrstvo bi vprašali, če je mogoče ob sedanjih splošni draginji preživljati sebe in družino z plačo letnih 1000 kron. Vprašali bi še, če je vredno službovati celih 9 let, da se pride do „visoke“ plače letnih tisoč kron?! In to ni še vse. Poleg vseh drugih že znanih nesreč, se hoče oblagodariti delavniške delavce še s posdbno odredbo. Uvesti se hoče akordno delo. Tako so torej lepi in plemeniti nameni naših uprav. Po tolikih letih bojev in žrtvovanja, po tolikih izkazih moči organiziranega železniškega osebja se naše uprave še niso odvadile svojih starih sisremov. Se zaveda železniško ministrstvo, davzbuja upravni sistem na državnih železnicah splošno in navarno nezadovoljnost.

Položaj delavniških delavcev je upravam in železniškemu ministrstvu samemu prav dobro znan. Deputacije teh delavcev so že mnogokrat intervenirale pri ministrstvu, obljubilo se jim je da se bo njih želje uvaževalo in po možnosti izvedlo. Sedaj vidimo koliko je bilo resničnega na obljubah ministrstva. Poslabšalo se jim je v vsakem oziru službene razmere. Sicer ni le te delavce doletela taka usoda. Skoraj vsem kategorijam se je odvzelo na zaslužku in na urniku. Vse toli opevano zbojšanje je bilo le pesek v oči. javnosti in osebja. Delavniškim delavcem in delavcem vseh kategorij pravimo: čakajo nas resni časi. Pripravimo se nanje z ojačenjem naše organizacije.

Blamaža nemških nacionalcev v Gorici.

II.

Nemško nacionalistično časopisje še vedno cvili pod krepkim udarcem shoda v Gorici. Z zavijanjji se skuša ublažiti blamaža. Shod je bil najostrejša obsodba avstrijskega nacionalizma. Blamaža zadene v enaki meri nemške in slovenske narodnjake. Zaman je na tem shodu zastopnik nemških nacionalcev skušal rešiti stvar. Po stavil je resnico na glavo. In zagovarjati laž zavodnim posluševalcem ni gotovo lahka stvar. Zlasti še, če nasprotniku manjkajo vse najelemenarnejše sposobnosti. Krenil je nesrečno. Mesto priznati, da mu niso razmere in zahteve železničarjev znane in da ni glede splošne avstrijske politike niti pri abecedi, je hotel igrati vlogo onega, ki vse ve pa nič ne pove. Ni čuda, če je njegov govor dosegel ravno nasproten namen. Sicer priznamo, da je kušal biti precej kulanten. Razum-

ljivo je, če se je mesto argumentov posluževal so-fizma. Premlel je tudi staro fazo o Ellenbognovih in Adlerjevih milijonih. Moral je pa priznati koristi železničarske organizacije na razredni podlagi in da niso Heine, Steinwender in drugi nacionalistični poslanci zadostno zastopali interese delavstva. Skušal je ločiti delovanje nemško-nacionalnih poslancev od nemško-nacionalne organizacije.

Ganglmeierjev govor je dal povod krepkemu ugovoru sohr. Kopaču. Ugovor je bil tak, da se jo Ganglmeier docela obupan nad svojo stvarjo udal. Žal, da radi preobilosti gradiva nimamo prostora, da bi priobčili v listu ekscerpt ugovora. V naslednjem podajamo oni del govora, ki se nanaša tudi na politiko slovenskih nacionalcev:

Politika naših narodnjakov ni nikdar imela kaj svojega. Slovenski nacionalci niso niti v farbanju samostojni. Ton in argumenti Rybarevih govorov so za las podobni onim Kroya, Heineja in Wolfa. Da pomirijo svoje naivne pristase, ki so se ob očitnem izdajstvu o priliki 17milijonskega predloga sohr. Tomschika jeli razburjati, so nemški liberalni poslanci iznašli formulo: država nima sredstev. Dohodki ne odgovarjajo izdatkom. Treba je dobiti nove vire dohodkov. Za sedaj ni vlada v stanu prenašati novih izdatkov. Poslanec Rybar, kateremu so ti argumenti kaj ugajali, je prihitel ves osupel iz Dunaja in je na podlagi teh argumentov oblagodaril svoje pristase z „referatom“, ki je prava slika duševnega miljeja narodnjaških veljakov. Popačil je pa še bolj svoj govor s posebno iznajdbo: „socialni demokratje, je dejal, zahtevajo obdavčevanje kapitalistov namesto delavstva. Če bi se ta zahteva socialnih demokratov uresničila, bi doživeli hude čase. Kapitalisti bi enostavno zapustili Avstrijo. Kaj bo tedaj z delavci in z Avstrijo, če se kapitalisti izselijo?“ Pameti polna glava Rybareva ni zmožna niti enostavnega pojmovanja, da je kapital nakaj in kapitalisti drugo. Da ne zna glasilu tržaskih narodnjakov ločiti kapital od kapitalizma, je razumljivo. Če se proslavljajo na dolgo in široko govorance gori očrtanega kalibra, je že znamenje, da so se pri takih listih za vedno ločili od zdravega razuma. Kapitalisti bodo torej kar čez noč prenesli čez mejo svoje banke, tovarne, ladjedelnice itd. Nesrečnejšega razloga, da se opraviči obdavčevanje ljudstva namesto bogatašev, se ni moglo najti. Kar je zločinskega v politiki narodnjakov, je nemško nacionalnega vzora, kar je nespametnega, je pa slovensko nacionalnega izvora.

Nameni nacionalističnega prizadevanja za delavske zahteve so nam jasni, če si ogledamo vzroke in dobo, ki je povzročila ustanovitev narodnih delavskih organizacij. Za boje in zahteve železniškega osebja se nacionalistični poslanci niso brigali do leta 1906. Edina socialistična stranka in razredne organizacije so se zavedale, da je tukaj kategorija izstradanih in izkoriščanih delavcev, ki jim je nujno potrebna odpomoč v težavnem in neznosnem položaju. Pa je prišlo zgodovinsko leto 1906. Delavstvo je odločno in neodložljivo stavilo svojo zahtevo. Uvedba splošne in enake volilne pravice je bila neizogibna. Meščanske stranke, ki so se vedno protivile vsakemu delavskemu postulat, so se morale podvreči železni volji zavednega proletariata. Treba je bilo ukreniti zdaj drugačno pot. Mesto prejšnje politike brutalnosti in sistematičnega odrekanja zahtev ljudstva, je začela politika farbanja, obljub, lažidemokracije in lažiliberalizma. Meščanska politika je videla zdaj v delavstvu volilni material, ki ga je treba izkoriščati v lastne svrhe. Za to so ji najboljše služili narodni pred sodki širokih plasti ljudstva. Od tedaj so se začele snovati narodne organizacije, ki kažejo že od svojega početka svoj značaj in namen.

Politika nacionalizma in meščanstva je docela bankrotna. Tega se kapitalizem in vlada zavedajo. Zato se zdaj skuša omejevati koalicijsko pravo in svobodo tiska in zborovanj sploh. Parabola kapitalizma se vrši po znanem zakonu razvoja. Po kratki dobi lažiliberalne politike se zopet pojavlja reakcija, brez katere sploh kapitalistični svet ne more obstojati. Proti tej reakciji se pripravlja na poslednji boj razredno zavedna, vedno naraščajoča armada revolucionarnega proletariata.

Delavski odbor južne železnice.

Pri volitvah v delavski odbor južne železnice so v vseh obratnih inšpektoratih in službenih pagonah z veliko večino, skoraj soglasno izvoljeni kandidati naše organizacije. Nižje navajamo listo izvoljenih članov odbora in njih namestnikov.

Odbor je sestavljen:

Predsednik delavskega odbora: administrativni ravnatelj dr. Gustav Fall, namestnik: ravnateljski tajnik dr. Moric Domeneo; predsednik sekcije delavcev stavbene in progovzdrževalne službe: stavbeni ravnatelj Ferdinand Holzer, namestnik: stavbeno ravnateljski namestnik Karol Rausch; predsednik sekcije kurilniških in delavniških delavcev: strojni ravnatelj c. kr. stavbinski višji svetnik Evstah Prossy, namestnik: strojno ravnateljski namestnik dr. Karol Schlöss; predsednik sekcije delavcev prometne službe: prometni ravnatelj Julij Nessler, namestnik: prometno ravnateljski namestnik Louis Praschniker.

Izvoljeni odborniki in namestniki.

(o — odbornik, n — namestnik.)

I. Stavbena in progovzdrževalna služba.

Obratni inšpektorat (skupina)	odbornik ali namestnik	IME	Število glasov
Dunaj	o	Kabinger Ferdinand	667
"	"	Urban Ivan	667
"	n	Pospichal Fran	667
"	"	Gatschliher Ferdinand	667
Gradec	o	Nussmüller Ivan	950
"	"	Sever Karol	957
"	n	Schreck Fran	965
"	"	Pleiner Ivan	942
Trst	"	Devetak Josip	670
"	"	Rupar Josip	666
"	n	Zimšek Josip	670
"	"	Stoje Ivan	665
Celovec	o	Egger Fran	712
"	"	Weichsler Hermann	696
"	n	Blattnig Fran	689
"	"	Kammerlander Jurij	680
Inomost	o	Gasebner Josip	422
"	"	Schwarz Leopold	401
"	n	Egger Alojzij	264
"	"	Boller Josip	396

II. Kurilnice.

Dunaj	o	Hirtenlechner Julij	385
"	"	Kocian Ladislav	361
"	n	Brenner Leopold	385
"	"	Haberl Leopold	384
Gradec	o	Frank Ivan	439
"	"	Gruber Alfred	441
"	n	Witzmann Fran	376
"	"	Karmus Josip	376
Trst	o	Jerin Albin	372
"	"	Hebein Josip	363
"	n	Garin Fran	372
"	"	Krohne Fran	371
Celovec	o	Weingerl Gustav	176
"	"	Gasser Josip	173
"	n	Stern Josip	176
"	"	Huber Jurij	176
Inomost	o	Wageneder Ivan	320
"	"	Knaus Josip	320
"	n	Kapfer Anton	320
"	"	Savec Fran	320

III. Delavnice.

Dunaj	o	Glaser Fran	845
"	"	Pocok Mihael	577
"	n	Schmidt Karl	848
"	"	Zimmel Josip	846
Gradec	o	Wanschina Ignacij	116
"	n	Krenn Rudolf	109
Maribor-Ptuj	o	Suppan Ivan	911
"	"	Petelinšek Ivan	903
"	"	Ilešič Ljudevit	898
"	n	Maček Ljudevit	916
"	"	Niedermaier Albert	911
"	"	Schegula Ivan	920
Inomost	o	Fingerl Ivan	273
"	"	Minatti Anton	156
"	n	Hackl Karol	278
"	"	Unterberger Alojzij	273

IV. Promet.

Dunaj	o	Feigl Karol	755
"	"	Kovač Ivan	754
"	n	Stöger Fran	755
"	"	Trimmel Ivan	753
Gradec	"	Senegačnik Šimen	603
"	"	Feigl Josip	646
"	n	Tschurtschenthaler Anton	460
"	"	Hotter Karol	504
Trst	o	Grebien Alojzij	747
"	"	Bahun Andrej	745
"	n	Trošt Rihard	746
"	"	Schuster Fran	745
Celovec	o	Tschernitz Fran	167
"	"	Ronacher Peter	162
"	n	Eder Fran	161
"	"	Schingerlin Maksimilian	161
Inomost	o	Guem Ljudevit	430
"	"	Dallapiazza Rudolf	426
"	"	Daxer Jurij	430
"	"	Jarčič Josip	425

Dopisi.

Pragersko Že večkrat smo se pečali na tem mestu o razmerah ki vladajo na tukajšnji postaji, zlasti odkar nas je bog oblagodaril s postajenačelnikom Schneiderjem. Mislili smo, da se bo ome. njeni gospod kaj zboljšal že radi akcije, ki smo jo v javnosti izvedli zoper njemu. Motili smo se. Gospod postajenačelnik se ni nikako zboljšal in tudi tavnateljstvo južne železnice kakor se vidi nima damen napraviti tukajšnjim nevzdržljivim razmeram konec. Pečati se moramo zato še z ne-ljubo postajenačelnikovo osebo. On bi najraje pohrustal vse socialne demokrate in Slovence. Če se pripeti slovenskemu delavcu nesreča na delu, ne bo imel zanj lepe besede. Vse drugače je z nemškim „Reichsbändlerjem“. Sicer razumemo, da si gospod postajenačelnik skuša ohraniti zaupanje Reichsbändlerjev. Ve pač, da ko bo v zadregi, mu bodo oni priskočili na pomoč z kakšno izjavo. Postajenačelnikstvo gospoda Schneiderja je nekaj posebnega. Če se hoče najti gospoda Schneiderja ob službenih urah je treba se podati v restavracijo ali pa v prostore takozvane „Deutsche Rosegger Schule“. Tam ima toliko posla, da mu ne ostane čas za službo. On gre za „teutsche Leut“ kar v ogenj. Za službo pa naj skrbijo drugi. Saj so Slovenci, ki tako radi delajo, zlasti če se jih pošteno nahruli. „Arbeiterwille“ je že objavila članek o nevarnosti prometa na tej postaji. Na postajo vozita dva brzovlaka obenem in resna nevarnost je, da so potniki, ki izstopijo iz ogrskega brzovlaka, lahko povoženi od drugega brzovlaka. Se je v tem oziru do danes kaj ukrenilo?

Še nekaj hujšega je, ki kliče po odpravi. Agitira se v službi na vse pretege za nemški „Reichsbund“. Članom te organizacije se odtrga prispevke da plači; na tak način se torej kontrolira, kdo da je član „Reichsbunda“. Strokovne liste nemške nacionalne zveze se javno in v službenem času deli. Ta posel opravlja uradnik gospod Walent. Kar je dovoljeno nemškim nacionalcem, je pa prepovedano socialnim demokratom. Bognedaj, da bi kdo pozabil v svoji uti ali kje drugje, socialno demokratični list, žuganju in rekriminaciji ne bo ni konca ni kraja. Postajenačelnik je tudi izdal „ferman“, da se ne sme motiti mir s petjem ali godbo. On sam pa če je le prilika, se da zagosti kaj veselega. Tako je tudi z uradniki. Razgrajajo cele noči po restavraciji in peronu, ne da bi jih kdo okaral. Čudno se nam zdi, da se dovoli uradniku Novaku opravljati zunanjo službo, medtem ko je znano, da je bil že večkrat kaznovan zaradi puščanja vlakov na postajo ali iz postaje v času, ko so vozili na tiru drugi vlaki. Ker manjkajo postajenačelniku uradniki in vemo zakaj mu manjkajo, je za zunanjo službo dober tudi gospod Novak. Kdor bi zasledoval vse lepe čine naših uradnikov, bi miel priliko povedati mnogo razveseljivega. Navadno se tukaj nihče ne briga za svojo službo, pač pa so vsi na svojem mestu, ko se gre za šikanirati osebje.

Navada je tukaj, da se prireja razne zabave ki pa nimajo drugega namena, nego da ščuvajo delavca zoper delavca. Za take zabave, ki naj bi služile v nemško nacionalistične svrhe, se pa nabira povsodi med Slovenci in magari tudi med socialnimi demokrati. Odkar je tukaj gospod Schneider kot postajenačelnik je osebje skrajno nezadovoljno in razburjeno. Tožbe so na dnevno

reda, 22. t. m. je moralo 14. uslužbencev pričati pri sodnji zaradi zadeve učitelja Streckerja. Splošne razmere so take, da je nujno in neizogibno potrebno jih docela spremeniti. Ako ne, bomo prisiljeni drugače govoriti.

Prizadeti

Jesenice Dne 4. novembra t. l. je umrl dolgoleten in zvest član naše organizacije, sodr. Andrej Popodi, čuvaj na št. 3 v Belipeči na Gorenjskem. Bodi mu zemlja lahka!

Na Ptuj je umrl sodr. I. Veršič, dolgoletni član naše organizacije. Sodr. Veršič je bil jako vnet in uvažen član in solovitelj stranke. Za svoje dosledno delovanje v prid delavske strani je mnogo pretrpel. Bil je vedno na svojem mestu in nobeno žrtvovanje mu ni bilo odveč. Zato je bil tudi od vseh uvažen in respektiran. Pogreb sam je pričal o velikih simpatijah, ki jih je pokojni užival med sodrugi in tovariši sploh. Pogreba so se udeležili tudi postajenačelnik Würtemberger in tajnik Haring. Poslednje slovo sta mu podala sodruga Brannflicker in Richter. Sodr. Veršič bo živel v našem trajnem spominu. Žalujemo ostalim naše sožalje.

Ljubljana. (Popravek.) V zadnji številki našega lista se je v ljubljanski dopis vrinila pomota, ki jo tu popravljamo. Prvi stavek se naj glasi: „Generalno inšpekcijo kot najvišje nadzorstvo avstrijskih železnice pozivljamo, naj preišče turnus osebja strojne serije 35, po katerem vozi 24 partij ljubljanske južnoželezniške kurilnice in ki nikakor ne odgovarja od železniškega ministrstva izdamni normam“.

Inozemstvo.

Avstrija — nositeljica kulture Deželna vlada Bosne in Hercegovine je izdala poročilo o rezultatih ljudskega štetja leta 1910. Poročilo nudi prilično značilnim opazkam, ki gotovo ne morejo biti prijetne avstrijskim velepatiotom in avstrijski vladi.

Po ljudskem štetju leta 1879 je bilo v Bosni in Hercegovini 1.158.164 prebivalcev; leta 1895 pa 1.568.012 prebivalcev. Zadnje ljudsko štetje izkazuje 1.898.044 prebivalcev. Važni in podučljivi so podatki o kulturnem položaju prebivalstva. Oseb nad 7 let starih, ki znajo pisati in čitati je skupno 177.168, ki znajo samo čitati 3.082. Analfabetov je 1.301.823, odstotno torej 87,84% vsega prebivalstva. V Sarajevu sagem tih je 82,14 odstotkov; komaj 17,86 odstotkov zna pisati in čitati.

Interesantne številke! Da bi bila Avstrija nositeljica kulture nismo hoteli nikdar verjeti. Uspeh „kulturnega“ dela Avstrije v Bosni in Hercegovini nam pričajo, da smo imeli prav. Kaj je dosegla Avstrija po štirinajdesetih letih militarističnega zasedanja Bosne in Hercegovina? Narod je pod jarmom Avstrije pravzaprav kulturno in politično nazadoval. In ta Avstrija se danes zavzema za kulturno in narodno avtonomijo na Balkanu! Hvala lepa za tako prizadevanje. Proračun vlade za leto 1913 določa, da je znatno zvišati stroške za žandarmerijo. Za šolske potrebe je pa določena neznatna, najnujnejšim potrebam neodgovarjajoča svotica. Blaženi avstrijski sistem!

Ali se bo še govorilo o kulturni misiji Avstrije? — Zares, da ne privoščimo tako osrečevanje narodov niti... Albancem!

Domače vesti.

Izredna prireditve „Ljudskega odra“. Naše izobraževalno društvo „Ljudski oder“ nam nudi zopet izredni duševni užitek. Dne 8. decembra t. l. se bo predstavilo v veliki dvorani Deavskega doma Etbin Kristanovo znano socialno igrvo v 4 dejanjih „Tovarna“. Ta prireditev bo za tržaško slovensko delavstvo pravi dogodek. „Tovarna“ je najboljši socialni spis slovenske gledališke literature. Med delavstvom je za to prireditev veliko zanimanja. Vstopnice so že skoraj vse oddane. Dejali smo, da je ta predstava za nas pravi dogodek. Nič pretiravanega ni v tej trditvi. Videli bomo tukaj socialno igrvo sodruga-pisatelja; predstavili jo bodo sodrugi-igralci. Igra ima izobraževalni in protestni značaj obenem. Igra je prava slika delavskih razmer, bojov in stremljenj. Vsem sodrugom železničarjem najtopleje priporočamo, da se udeležijo s svojimi družinami vred te izvan-

redno važne predstave. Dne 8. decembra zvečer naj nihče ne zamudi lepe prilike. O predstavi igrve „Tovarna“ piše naš dnevnik „Zarja“ sledeče:

— **Tovarna.** Etbin Kristanova socialna igrva v 4 dejanjih, se pripravlja z veliko skrbnostjo v našem „Ljudskem odru“ za predstavo, ki se vrši na nedeljo dne 8. decembra ob 7. uri in pol zvečer v veliki dvorani Delavskega doma (ulica Madonina 15.) Predstava obeta biti nekaj posebnega v kulturnem stremljenju tržaških slovenskih sodrugov. Slovensko gledališče v Narodnem domu je za slovenskega delavca iz raznih vzrokov zaprto; nadomestek dobe naši sodrugi v „Ljudskem odru“, ki bo priredil v zvezi s svojim pevskim in dramatičnim odsekom kar največ predstav v teku letošnje sezone. Začetek se je storil s socialno igrvo „Tovarna“, ki bo nudila tako po vsebini kakor obliki udeležnikom izreden umetniški užitek. Vsebinsko igrvo smo že obrazložili v „Zarji“ od 9. t. m. Igra ima 4. dejanja in bo trajala približno tri ure. Scenerija se menja trikrat. Prvo dejanje se vrši na dvorišču pred tovarno in gospodarjevo hišo, drugo in tretje dejanje se godi v tovarniški pisarni in četrto dejanje zunaj na vasi pred delavčovo hišo in gostilno. Prizori so vzeti iz modernega delavskega življenja in so polni pretresujočih, čisto realističnih momentov. Zato bo ta igrva toliko bolj pristopna in razumljiva za delavsko ljudstvo. Predstava se skrbno študira. V posameznih vlogah nastopa 15 igralcev, v skupnih nastopih (kakor v delavskih bojih, štrajkih itd.) pa bomo videli na odru okoli 50 ljudi. Zanimanje za igrvo med sodrugi je veliko; velika dvorana bo na dan predstave gotovo premajhna. Ljudski oder je določil za predstavo „Tovarne“ najnižjo vstopnino, ki je v danih razmerah mogoča: v predprodaji 60 vinarjev, zvečer pri blagajni pa 80 vinarjev. Sodrugi naj si torej v lastnem interesu priskrbe že vnaprej vstopnice. Z vstopnino vred je plačan tudi sedež. Otroci do 6. leta v spremstvu staršev, ki ne zasedejo posebnega sedea, so prosti vstopnine. Prosimo starše, da se držijo strogo tega pravila, ker bo sedežev itak premalo. Isti, ki reflektirajo torej na lepe komode sedee, naj se požurijo, da pridejo pravočasno. Kdor prej pride, dobi tudi boljši sedež. „Ljudski oder“ kot strogo demokratično in delavsko društvo ne pozna razlike pri vstopnini. Z enotno in nizko vstopnino je pa hotel tudi najrevnejšemu delavcu omogočiti udeležbo in sedež pri predstavi. Med odmori svira glasovir, po predstavi pa je domača zabava v veliki in mali dvorani delavskega doma. Na razpolago bo garderoba in med odmori igrve buffet. Udeležnikom se priporoča, da se vrnejo ob klicu zvonca takoj v dvorano, da se ne bo motilo predstave. Kajenje je med predstavo seveda prepovedano. Opozarja se, da se dobe vstopnice v predprodaji pri sodrugu Vavpotiču v Del. domu, v Kavarni Union, pri odbornikih in zaupnicah in da se predprodaja vstopnic zaradi obračuna zaključijo že dva dni pred predstavo.

Silvestrov večer priredi ob koncu leta pevski odsek „Ljudskega odra“. Podrobneje prihodnjic.

Internacionala podjetnikov. Razni dnevniki so te dni prinašali sledečo notico:

„Grafična banka v Pragi. Včeraj se je vršil občni zbor novoustanovljene grafične banke, registrovana zadruga z omejenim poroštvom. Banki je sedež v Pragi. Opravilnik banke je bil sprejet in po določitvi temeljne glavnice, ki sestoji iz deležev po 200 kron, se je izvolilo prvi upravni in nadzorovalni svet. Izvoljeni so bili sledeči lastniki tiskarn: Adolf Wiesner, Zdislav Grégr, E. Beaufort, B. Kotrba, E. Leschinger, E. Gschihay, L. Mural, F. Knapp in E. Geistlich.

Radovedni smo, če se bo nacionalistično časopisje vznemirilo radi dejstva, da sedijo skupaj v odboru banke nemški, francoski in češki kapitalisti. Ali bodo trdili, da so Grégr, Kotrba in Beaufort izdajalci naroda? Gotovo ne.

Če se kapitalisti brez razlike narodnosti združijo da si postavijo svojo banko, je vse prav in nacionalistično časopisje nima nič proti temu. Nasprotno. Še z veseljem pozdravlja take ustanove in rade volje konstatira solidarnost kapitala. V takih slučajih nima pomislekov o nevarnosti preteči narodu. Nemskim ali francoskim kapitalistom je dovoljeno se združiti s češkim podjetnikom; bog-nedaj pa, da ti zgledu kapitalistov sledili delavci.

Delavci, ki se internacionalno organizira je izdajalec naroda, in zoper takega delavca bo imelo meščansko časopisje vedno obilo očitaj in psovki. Sreča, da delavstvo uvidi početje kapitalizma in ve kam meri prizadevanje nacionalističnega časopisja. Tudi delavstvo se v vedno večjem in silnejšem številu mednarodno organizira. In to je prav.

Književnost.

Narodni ali razredni boj? (Spisal dr. Bauer 16 strani, 6 vin. komad.) Važni spis znamenitega nemškega znanstvenika, urednika znane revije „Der Kampf“, sodr. dr. Bauerja, je izšel v slovenskem prevodu. V lepi in poljudni formi nam sodr. Bauer rezgla najvitalnejše sodobne probleme. V obliki razgovora med dijakom in delavcem razvija in razmotriva socialna in narodna vprašanja. Z neovrgljivimi argumenti pobija „znanstvene“ trditve nacionalizma. Spis je v prvi vrsti namenjen delavstvu. Brošura bo marsikomu razjasnila pojme o vprašanjih, ki so zlasti za avstrijsko delavstvo pereče in vitalne važnosti. Spis je že izšel v češkem in poljskem prevodu in v mnogih izdajah. Železničarsko tajništvo nam nudi zdaj čeden slovenski prevod. Zaradi aktualnosti spisa, ki ga že avtorjeva osebnost priporoča, n zaradi srečno izbrane oblike bo imela lična brošura tudi med nami najboljši uspeh. Vsem sodrugom priporočamo, da pridno sežejo po znamenitem in koristnem spisu. — Brošuro se naroči pri železničarskem tajnistvu v Trstu, ulica Madonina 15. Razpečevalci dobijo popust.

Shodi.

Zidan Most. Dne 10. t. m. se je vršil tukaj sestanek vrhovnih delavcev na progi Brežice, Sevnica, Videm, Rajhenburg, Zidan Most, Hrastnik, Zagorje, Sava in Litijska. Po daljši razpravi je bila sklenjena resolucija, ki bo predložena delavskemu odboru. Resolucija se glasi:

Vrhstaveni delavci na progi Brežice, Sevnica, Videm, Rajhenburg, Zidan Most, Hrastnik, Zagorje, Sava in Litijska, zbrani na shodu dne 10. novembra t. l., so po daljši in objektivni razpravi o svojem položaju, sklenili staviti sledeče zahteve:

1. Začetna plača vrhovnega delavca naj znaša dnevno 2 kroni 50 vin.
2. Naj se delavcem, ki delajo tekom celega leta, ne prekine delo po zimi.
3. Če delavci, ki so prišli na delo, vsled dežja ne morejo ves dan delati, se jim ne sme pritrgati na plači.
4. Zgradbo barak, da bodo delavci kosili na toplem in kjer naj najdejo zavetje ob dežju.
5. Delavni čas delavca začne na mestu, kjer se zbirajo, da se podajo na delo.
6. Spremljevalcem prožnih vozičkov in delavcem zaposlenim pri pomočnim vozičku, naj se podeli doklado.
7. Stalnim delavcem naj se podle službeno obleko, dežni plašč, površnik (paletot) in kožu-hnato kapo.
8. Delavce, zmožne skušnje, naj se nastavi, ako ni mesta v vrhovni službi, naj se jih dodeli prometni službi, da bodo tam nastavljeni.
9. Stalni delavci naj dobijo letno po 60 pragov.
10. Vsem vrhovnim delavcem je podeliti draginjsko doklado.
11. Delavcem zaposlenim pri zakladanju lesa je podeliti doklado in jih oskrbeti z naravno blazino.
12. Vrhstavnne profesioniste je nastaviti.

Zahteve bodo predložene delavskemu o'boru, ki bo ukrenil nadaljne korake. Zahteve teh delavcev so opravljene. Uprava jih bode morala uvaževati in izvesti.

Iz Šternovega kraljestva. Dne 24. novembra t. l. se je pri Drašberju v Borovnici vršil dobro obiskan shod vrhovnih delavcev proge Brezovica-Planina. Na shodu sta bila navzoča tudi delavska odbornika sodruga Rupar in Stojc iz Ljubljane. Delavci so na tem shodu protestirali proti postopanju sekejskega načelnika gospoda Šterna. Zlasti pa se je razpravljalo o naslednjih točkah:

1. Razdelitev prožnih delavcev v dve skupini, ki bi se po volji gospoda Šterna v delu menjali tako, da bi vsaka teh skupin po en teden delala, drug teden pa praznovala.

2. Profesioniste se namerava oškodovati na ta način, da bi, kadar bi primanjkovalo delo zanje, morali ostati doma, ali pa opravljati isto delo in za isto plačo kakor drugi delavci.

Predsednikom je bil izvoljen sođr. Jan, ki je predstavil novoizvoljena delavska odbornika sođruga Rutarja in Stojca in sođr. Kokalja iz Ljubljane. Zapisnikarjem je bil izvoljen sođr. Lavrič. Poročilo je podal predsednik sođr. Jan. Omenil je postopanje gospoda Šterna, ki hoče na vsak način oškodovati osobje. Navaja krivice, ki se gode prožnim delavcem na progi Borovnica-Verd. Priporoča večje zanimanje za našo organizacijo in opominja, da se imajo delavci zahvaliti le treznemu in vstrajnemu delovanju skupine in organizacije, če se je dosedaj posrečilo vsaj deloma odbiti napade na pravice osobja. — Govorili so nato razni sođrugi, ki so se najprej pečali z vprašanji, ki so bili na dnevnem redu in potem poročali o pomenu organizacije.

Delavski odbornik sođr. Rutar poroča o namenu in važnosti organizacije in opisuje dosedaj dosežene vspehe. Delavci naj bodo združeni in solidarni. Zanimajo naj se za svoje interese in naj pridno agitirajo za našo mednarodno stanovsko organizacijo.

Govorila sta nato še sođruga Kokalj in Šustersi. Prvi priporoča, da bi se na naše shode in sestanke privedlo tudi žene članov in somišljenikov. Gre se nam predvsem, da si pridobimo boljše gnotno življenje. Za to doseči, pa je treba biti zavedni in složni in imeti močno, uvaževano organizacijo. Sođr. Šustersi poudarja da nas bo le močna razredna organizacija privedla do boljšega položaja. Oklenimo se te in zmaga bo gotova.

Sprejet je bil nato protest, ki ga bosta delavska odbornika predložila sekijskemu načelstvu v Ljubljani. Protest se glasi:

Dne 24. novembra t. l. v Borovnici zborujoči prožni delavci protestirajo najodločnejše zoper nameravano oškodovanje prožnega osobja potom odredb sekijskega načelstva v Ljubljani.

1. Z začetkom meseca decembra naj bi se delavni čas, s pretvezo, da primanjkuje delo, kar pa nikako ne odgovarja resnici, skrajšal in naj bi se zato skrajšanju urnika primerno odtrgalo delavcem na mezdi. Taka določba bi delavce dvojno oškodovala.

2. Profesioniste se namerava oškodovati na ta način, da bi, kadar bi primanjkovalo delo zanje, morali delati kot prožni delavci in dobivati plačo istih. Za sprejem v tako delo in s takimi pogoji pa bi morali še vložiti prošnjo.

Shod protestira najodločnejše zoper tako očitno oškodovanje osobja; protestira zlasti zoper dejstvu, da si gospod Štern to dovoli, ne da bi o svojih ukrepih informiral ravateljstvo. Ako se ne bo nakanam gospoda Šterna napravilo konec bodo delavci prisiljeni poseči po vseh najskrajnejših sredstvih samoobrambe.

Krajna skupina splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva v Borovnici in delavski odborniki imajo posredovati pri sekijskemu načelstvu v Ljubljani, da se nameravano oškodovanje osobja prepreči.

Po rezultatih tega posredovanja se ima ukreiniti vse potrebno.

Protest je bil enoglasno sprejet.

Medtem ko pišemo te vrstice, nam je došlo poročilo v rezultatih intervencije pri sekijskemu načelstvu v Ljubljani. Vspeh je bil neugoden. Gospod Štern vztraja na svojem stališču. Organizacija bo napravila potrebne korake.

Občni zbor skupine Trst V.

Dne 5. novembra t. l. se je vršil v društvenih prostorih v gostilni Rasputnika redni občni zbor skupine V. Na dnevnem redu so bile sledeče točke: 1) Poročila; 2) volitev novega odbora; 3) namen in korist organizacije; 4) slučajnosti. Poslovanje skupine v pretečeni dobi je bilo mnogostransko in uspešno. Poročila tajnika in blagajnika kažejo lep napredek skupine. Število članov je za tretjino narastlo. — V novi odbor so izvoljeni sledeči sođrugi:

Inchardt Julij, preds dnik; Cutič Anton, I. podpredsednik; Bär Josip, II. podpredsednik; Zup. nič Matija, blagajnik; Rechl Rudolf, namestnik; Rupnik Fran, zapisnikar; Mastnak Fride-

rik, namestnik; Nadzorniki: Schmalstreg Sigmund, Makuc Josip, Rupnik Anton. Odborniki: Schezev Liborij, Hruška Vaclav, Rosenvirt Anton in Kammerstätter Peter. — Končno je tajnik železniške organizacije, sođr. Kopač v daljšem govoru poročal o predmetu: namen in korist organizacije. Omenil je nakane vlade, ki hoče omejiti koalicijsko pravo, da bi s tem odvzela učinek edinemu uspešnem bojavnemu sredstvu delavstva, namreč organizacije. Vspodbujal je navzoče na intenzivno delo v prid organizacije, ki ima izvršiti velike naloge in izvojevati hude boje. — Zbor je bil jako zanimiv in se je napravil najvse najljepši utis.

Vršijo se sledeči shodi:

V Trstu II dne 3. in 4. decembra t. l. v Rasputnikovi gostilni shod vlakospremnega osobja.

V Gorici dne 6. decembra t. l. železničarski shod z dnevnim redom: Poročilo izvoljenih odbornikov o nezgodni zavarovalnici. Poročata sođruga Tautsin in Wild.

V Nabrežini dne 7. decembra t. l. Dnevni red in poročevalca kakor v Gorici.

Na Pragerskem dne 9. decembra t. l. Dnevni red in poročevalca kakor v Gorici.

V Rakeku dne 13. decembra t. l. ob 7. uri zvečet.

Zadružništvo.

Konzumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo Zadružno leto IX. Število članov 6108

MESEČNI IZKAZ

Prodano blago:

V poslovnem letu 1911-12	1912 - 13
le (proti znamkam)	(skupno)
v juliju 35.989.77	K 117.834.47
v avgustu 83.176.99	122.091.91
v septembru 93.174.89	143.117.34
v oktobru 99.190.41	201.921.76
361.532.06	584.4965.48

Od 1. julija do 31. oktobra 1912 razdelilo se je podpor v slučajih bolezni ter udovam in sirotam umrlih članov za 3548.88 kron.

Od 1. juli a do 31. oktobra 1912 se je izdalo na dividendih 15424. 62 kron.

V Trstu, dne 31. oktobra 1912.

IZJAVA

Podpisani Jurij Höfferle, premikač v Zidanem mostu, obžalujem trditve katere sem dne 13. vinotoka 1912 v gostilni g. Moserja, proti g. Antonu Firmu, predsedniku tukajšnje skupine pravovarstvenega društva železničarjev trdil, ker mu nisem s tem hotel škodovati, še manj pa nimam nobenega povoda do njegove osebe, besede katere sem trdil so bile popolno nepremišljene, in jih iz srca obžalujem. Zahvaljujem se mu tudi, ker je odstopil od nadaljnjega postopanja proti moji osebi. Zavežem se tudi vse stroške za objavo v „Zarji“ in „Železničarju“ plačati.

Spoštovanjem

Jurij Höfferle
premikač v Zidanem mostu

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

:: Žepni :: koledar za delavce sploh in prometne uslužbence za navadno leto 1913. je izšel.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr. Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe „Zarje“. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnice na zemlji. — Tri Askereve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za „Zarjo“. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzorstva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). — Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi „Zarje“ v Ljubljani in po upnikih.

Pozor sođrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna	K 21.60
polletna	10.80
četrtletna	5.40
mesečna	1.80

za inozemstvo celoletno 36.— in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravišništvo „ZARJE“ v Ljubljani.